

KONWENCJA O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI

sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 4 listopada 1950 r. została sporządzona w Rzymie Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, w następującym brzmieniu:

Przekład*)

**KONWENCJA
O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA
I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI**

Rządy Państw-Sygnatariuszy niniejszej konwencji,
członkowie Rady Europy,

zważywszy na Powszechną Deklarację Praw Człowieka,
uchwaloną 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne
Narodów Zjednoczonych;

zważywszy, że owa Deklaracja zmierza do zapewnienia
powszechnego i efektywnego stosowania zawartych w niej
praw;

zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie
większej jedności jej członków i że jednym ze sposobów
osiągnięcia tego celu jest ochrona oraz rozwój praw człowie-
ka i podstawowych wolności;

potwierdzając swoją głęboką wiarę w te podstawowe
wolności, które są fundamentem sprawiedliwości i pokoju
na świecie i których zachowanie opiera się głównie z je-
dnej strony na rzeczywiście demokratycznym ustroju po-
litycznym, a z drugiej — na jednolitym pojmowaniu i wspól-
nym poszanowaniu praw człowieka, do których się one
odwołują;

zdecydowane jako Rządy państw europejskich, działają-
cych w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzic-
two ideałów i tradycji politycznych, poszanowania wolności
i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki w celu zbiorowego
zagwarantowania niektórych praw wymienionych w Po-
wszechnej Deklaracji,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Wysokie Układające się Strony zapewniają każdemu
człowiekowi, podlegającemu ich jurysdykcji, prawa i wolno-
ści określone w rozdziale I niniejszej konwencji.

ROZDZIAŁ I

Artykuł 2

1. Prawo każdego człowieka do życia jest chronione
przez ustawę. Nikt nie może być umyślnie pozbawiony ży-
cia, wyjąwszy przypadki wykonania wyroku sądowego, ska-
zującego za przestępstwo, za które ustawa przewiduje taką
karę.

2. Pozbawienie życia nie będzie uznane za sprzeczne
z tym artykułem, jeżeli nastąpi w wyniku bezwzględnie
koniecznego użycia siły:

a) w obronie jakiegokolwiek osoby przed bezprawną prze-
mocą;

**CONVENTION
FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND
FUNDAMENTAL FREEDOMS**

The governments signatory hereto, being members of
the Council of Europe,

Considering the Universal Declaration of Human Rights
proclaimed by the General Assembly of the United Nations
on 10th December 1948;

Considering that this declaration aims at securing the
universal and effective recognition and observance of the
rights therein declared;

Considering that the aim of the Council of Europe is the
achievement of greater unity between its members and that
one of the methods by which that aim is to be pursued is the
maintenance and further realisation of human rights and
fundamental freedoms;

Reaffirming their profound belief in those fundamental
freedoms which are the foundation of justice and peace in the
world and are best maintained on the one hand by an
effective political democracy and on the other by a common
understanding and observance of the human rights upon
which they depend;

Being resolved, as the governments of European coun-
tries which are like-minded and have a common heritage of
political traditions, ideals, freedom and the rule of law, to take
the first steps for the collective enforcement of certain of the
rights stated in the Universal Declaration,

Have agreed as follows:

Article 1

The High Contracting Parties shall secure to everyone
within their jurisdiction the rights and freedoms defined in
Section I of this Convention.

SECTION I

Article 2

1. Everyone's right to life shall be protected by law. No
one shall be deprived of his life intentionally save in the
execution of a sentence of a court following his conviction of
a crime for which this penalty is provided by law.

2. Deprivation of life shall not be regarded as inflicted in
contravention of this article when it results from the use of
force which is no more than absolutely necessary:

a) in defence of any person from unlawful violence;

*) Przepisy w języku polskim pochodzą z wcześniejszego wydania tekstu angielskiego konwencji.

- b) w celu wykonania zgodnego z prawem zatrzymania lub uniemożliwienia ucieczki osobie pozbawionej wolności zgodnie z prawem,
- c) w działaniach podjętych zgodnie z prawem w celu stłumienia zamieszek lub powstania.

Artykuł 3

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Artykuł 4

1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.

3. W rozumieniu tego artykułu pojęcie „praca przymusowa lub obowiązkowa” nie obejmuje:

- a) żadnej pracy, jakiej wymaga się zwykle w ramach wykonywania kary pozbawienia wolności orzeczonej zgodnie z postanowieniami artykułu 5 niniejszej konwencji lub w okresie warunkowego zwolnienia;
- b) żadnej służby o charakterze wojskowym bądź służby wymaganej zamiast obowiązkowej służby wojskowej w tych krajach, które uznają odmowę służby wojskowej ze względu na przekonania;
- c) żadnych świadczeń wymaganych w stanach nadzwyczajnych lub klęsk zagrażających życiu lub dobru społeczeństwa;
- d) żadnej pracy ani świadczeń stanowiących część zwykłych obowiązków obywatelskich.

Artykuł 5

1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo:

- a) zgodnego z prawem pozbawienia wolności w wyniku skazania przez właściwy sąd;
- b) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w przypadku niepodporządkowania się wydanemu zgodnie z prawem orzeczeniu sądu lub w celu zapewnienia wykonania określonego w ustawie obowiązku;
- c) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, lub, jeśli jest to konieczne, w celu zapobieżenia popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu;
- d) pozbawienia nieletniego wolności na podstawie zgodnego z prawem orzeczenia w celu ustanowienia nadzoru wychowawczego lub zgodnego z prawem pozbawienia nieletniego wolności w celu postawienia go przed właściwym organem;

b) in order to effect a lawful arrest or to prevent the escape of a person lawfully detained;

c) in action lawfully taken for the purpose of quelling a riot or insurrection.

Article 3

No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 4

1. No one shall be held in slavery or servitude.

2. No one shall be required to perform forced or compulsory labour.

3. For the purpose of this article the term “forced or compulsory labour” shall not include:

- a) any work required to be done in the ordinary course of detention imposed according to the provisions of Article 5 of this Convention or during conditional release from such detention;
- b) any service of a military character or, in case of conscientious objectors in countries where they are recognised, service exacted instead of compulsory military service;
- c) any service exacted in case of an emergency or calamity threatening the life or well-being of the community;
- d) any work or service which forms part of normal civic obligations.

Article 5

1. Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be deprived of his liberty save in the following cases and in accordance with a procedure prescribed by law:

- a) the lawful detention of a person after conviction by a competent court;
- b) the lawful arrest or detention of a person for non-compliance with the lawful order of a court or in order to secure the fulfilment of any obligation prescribed by law;
- c) the lawful arrest or detention of a person effected for the purpose of bringing him before the competent legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence or when it is reasonably considered necessary to prevent his committing an offence or fleeing after having done so;
- d) the detention of a minor by lawful order for the purpose of educational supervision or his lawful detention for the purpose of bringing him before the competent legal authority;

- e) zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby w celu zapobieżenia szerzeniu przez nią choroby zakaźnej, osoby umyślowo chorej, alkoholika, narkomana lub włóczęgi;
- f) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania osoby, w celu zapobieżenia jej nielegalnemu wkroczeniu na terytorium państwa, lub osoby, przeciwko której toczy się postępowanie o wydalenie lub ekstradycję.

2. Każdy, kto został zatrzymany, powinien zostać niezwłocznie i w zrozumiałym dla niego języku poinformowany o przyczynach zatrzymania i o stawianych mu zarzutach.

3. Każdy zatrzymany lub aresztowany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 lit. c) niniejszego artykułu powinien zostać niezwłocznie postawiony przed sędzią lub innym urzędnikiem uprawnionym przez ustawę do wykonywania władzy sądowej i ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie albo zwolniony na czas postępowania. Zwolnienie może zostać uzależnione od udzielenia gwarancji zapewniających stawienie się na rozprawę.

4. Każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeżeli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem.

5. Każdy, kto został pokrzywdzony przez niezgodne z treścią tego artykułu zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo do odszkodowania.

Artykuł 6

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezzwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

2. Każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą.

3. Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do:

- a) niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji w języku dla niego zrozumiałym o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia;
- b) posiadania odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony;
- c) bronięcia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony — do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości;
- d) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia oraz żądania obecności i przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach jak świadków oskarżenia;

e) the lawful detention of persons for the prevention of the spreading of infectious diseases, of persons of unsound mind, alcoholics or drug addicts or vagrants;

f) the lawful arrest or detention of a person to prevent his effecting an unauthorised entry into the country or of a person against whom action is being taken with a view to deportation or extradition.

2. Everyone who is arrested shall be informed promptly, in a language which he understands, of the reasons for his arrest and of any charge against him.

3. Everyone arrested or detained in accordance with the provisions of paragraph 1.c of this article shall be brought promptly before a judge or other officer authorised by law to exercise judicial power and shall be entitled to trial within a reasonable time or to release pending trial. Release may be conditioned by guarantees to appear for trial.

4. Everyone who is deprived of his liberty by arrest or detention shall be entitled to take proceedings by which the lawfulness of his detention shall be decided speedily by a court and his release ordered if the detention is not lawful.

5. Everyone who has been the victim of arrest or detention in contravention of the provisions of this article shall have an enforceable right to compensation.

Article 6

1. In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. Judgment shall be pronounced publicly but the press and public may be excluded from all or part of the trial in the interests of morals, public order or national security in a democratic society, where the interests of juveniles or the protection of the private life of the parties so require, or to the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice.

2. Everyone charged with a criminal offence shall be presumed innocent until proved guilty according to law.

3. Everyone charged with a criminal offence has the following minimum rights:

- a) to be informed promptly, in a language which he understands and in detail, of the nature and cause of the accusation against him;
- b) to have adequate time and facilities for the preparation of his defence;
- c) to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing or, if he has not sufficient means to pay for legal assistance, to be given it free when the interests of justice so require;
- d) to examine or have examined witnesses against him and to obtain the attendance and examination of witnesses on his behalf under the same conditions as witnesses against him;

e) korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie.

Artykuł 7

1. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu działania, który według prawa wewnętrznego lub międzynarodowego nie stanowił czynu zagrożonego karą w czasie jego popełnienia. Nie będzie również wymierzona kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zagrożony karą został popełniony.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądeniu i karaniu osoby winnej działania lub zaniechania, które w czasie popełnienia stanowiły czyn zagrożony karą według ogólnych zasad uznanych przez narody cywilizowane.

Artykuł 8

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

Artykuł 9

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania; prawo to obejmuje wolność zmiany wyznania lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swego wyznania lub przekonań przez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i czynności rytualne.

2. Wolność uzewnętrzniania wyznania lub przekonań może podlegać jedynie takim ograniczeniom, które są przewidziane przez ustawę i konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku publicznego, zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

Artykuł 10

1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.

2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwom, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.

e) to have the free assistance of an interpreter if he cannot understand or speak the language used in court.

Article 7

1. No one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission which did not constitute a criminal offence under national or international law at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the criminal offence was committed.

2. This article shall not prejudice the trial and punishment of any person for any act or omission which, at the time when it was committed, was criminal according to the general principles of law recognised by civilised nations.

Article 8

1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.

Article 9

1. Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief, in worship, teaching, practice and observance.

2. Freedom to manifest one's religion or beliefs shall be subject only to such limitations as are prescribed by law and are necessary in a democratic society in the interests of public safety, for the protection of public order, health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.

Article 10

1. Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers. This article shall not prevent States from requiring the licensing of broadcasting, television or cinema enterprises.

2. The exercise of these freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing the disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary.

Artykuł 11

1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzenia się oraz do swobodnego stowarzyszania się, włącznie z prawem tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla ochrony swoich interesów.

2. Wykonywanie tych praw nie może podlegać innym ograniczeniom niż te, które określa ustawa i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa państwowego lub publicznego, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwu, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób. Niniejszy przepis nie stanowi przeszkody w nakładaniu zgodnych z prawem ograniczeń w korzystaniu z tych praw przez członków sił zbrojnych, policji lub administracji państwowej.

Artykuł 12

Mężczyźni i kobiety w wieku małżeńskim mają prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.

Artykuł 13

Każdy, czyje prawa i wolności zawarte w niniejszej konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe.

Artykuł 14

Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.

Artykuł 15

1. W przypadku wojny lub innego niebezpieczeństwa publicznego zagrażającego życiu narodu, każda z Wysokich Układających się Stron może podjąć środki uchylające stosowanie zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji w zakresie ściśle odpowiadającym wymogom sytuacji, pod warunkiem że środki te nie są sprzeczne z innymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

2. Na podstawie powyższego przepisu nie można uchylić zobowiązań wynikających z artykułu 2, z wyjątkiem przypadków śmierci będących wynikiem zgodnych z prawem działań wojennych, oraz zobowiązań zawartych w artykułach 3, 4 (ustęp 1) i 7.

3. Każda z Wysokich Układających się Stron, korzystając z prawa do uchylecia zobowiązań, poinformuje wyczerpująco Sekretarza Generalnego Rady Europy o środkach, które podjęła, oraz powodach ich zastosowania. Informować będzie również Sekretarza Generalnego Rady Europy, kiedy podjęte środki przestaną działać, a przepisy konwencji będą ponownie w pełni stosowane.

Artykuł 16

Żadnego z postanowień artykułów 10, 11 i 14 nie można uznać za wyłączające prawo Wysokiej Układającej się Strony do ograniczenia działalności politycznej cudzoziemców.

Article 11

1. Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and to freedom of association with others, including the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

2. No restrictions shall be placed on the exercise of these rights other than such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals or for the protection of the rights and freedoms of others. This article shall not prevent the imposition of lawful restrictions on the exercise of these rights by members of the armed forces, of the police or of the administration of the state.

Article 12

Men and women of marriageable age have the right to marry and to found a family, according to the national laws governing the exercise of this right.

Article 13

Everyone whose rights and freedoms as set forth in this Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity.

Article 14

The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

Article 15

1. In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any High Contracting Party may take measures derogating from its obligations under this Convention to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.

2. No derogation from Article 2, except in respect of deaths resulting from lawful acts of war, or from Articles 3, 4 (paragraph 1) and 7 shall be made under this provision.

3. Any High Contracting Party availing itself of this right of derogation shall keep the Secretary General of the Council of Europe fully informed of the measures which it has taken and the reasons therefor. It shall also inform the Secretary General of the Council of Europe when such measures have ceased to operate and the provisions of the Convention are again being fully executed.

Article 16

Nothing in Articles 10, 11 and 14 shall be regarded as preventing the High Contracting Parties from imposing restrictions on the political activity of aliens.

Artykuł 17

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie może być interpretowane jako przyznanie jakiegokolwiek państwu, grupie lub osobie prawa do podjęcia działań lub dokonania aktu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności wymienionych w niniejszej konwencji albo ich ograniczenia w większym stopniu, niż to przewiduje konwencja.

Artykuł 18

Ograniczenia praw i wolności, na które zezwala niniejsza konwencja, nie będą stosowane w innych celach niż te, dla których je wprowadzono.

ROZDZIAŁ II**Artykuł 19**

W celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań wynikających dla Wysokich Układających się Stron z niniejszej konwencji tworzy się:

- a) Europejską Komisję Praw Człowieka, zwaną dalej „Komisją”;
- b) Europejski Trybunał Praw Człowieka, zwany dalej „Trybunałem”.

ROZDZIAŁ III**Artykuł 20¹⁾**

1. Komisja składa się z członków, których liczba równa jest liczbie Wysokich Układających się Stron. W Komisji nie może zasiadać więcej niż jeden obywatel tego samego państwa.

2. Komisja obraduje na posiedzeniu plenarnym. Może jednak utworzyć izby składające się co najmniej z 7 członków. Izby mogą badać skargi wniesione na podstawie artykułu 25 niniejszej konwencji, które nadają się do rozpatrzenia na podstawie ustalonego orzecznictwa lub które nie wywołują poważnych wątpliwości co do wykładni bądź stosowania konwencji. Z uwzględnieniem tego zastrzeżenia oraz postanowień zawartych w ustępie 5 niniejszego artykułu, izby wykonują wszystkie kompetencje przyznane Komisji na podstawie konwencji.

Członek Komisji wybrany w imieniu Wysokiej Układającej się Strony, przeciwko której wniesiono skargę, ma prawo do zasiadania w izbie, do której ta skarga została skierowana.

3. Komisja może powoływać komitety złożone co najmniej z trzech członków każdy, działające na zasadzie jedno-myślności i wyposażone w kompetencje uznawania za niedopuszczalną lub skreśloną z listy spraw skargę wniesioną na podstawie artykułu 25, jeśli taka decyzja może zostać podjęta bez dalszego postępowania dowodowego.

4. Izba lub komitet mogą w każdym stadium postępowania przekazać sprawę do rozpatrzenia Komisji w pełnym składzie, która może także przejąć do rozpoznania każdą skargę skierowaną do izby lub komitetu.

5. Tylko Komisja w pełnym składzie może wykonywać następujące kompetencje:

¹⁾ Tekst zmieniony zgodnie z artykułem 1 Protokołu nr 8 do konwencji. Pierwotny tekst obejmował jedynie pierwszy ustęp tego artykułu.

Article 17

Nothing in this Convention may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein or at their limitation to a greater extent than is provided for in the Convention.

Article 18

The restrictions permitted under this Convention to the said rights and freedoms shall not be applied for any purpose other than those for which they have been prescribed.

SECTION II**Article 19**

To ensure the observance of the engagements undertaken by the High Contracting Parties in the present Convention, there shall be set up:

- a) A European Commission of Human Rights, hereinafter referred to as “the Commission”;
- b) A European Court of Human Rights, hereinafter referred to as “the Court”.

SECTION III**Article 20¹⁾**

1. The Commission shall consist of a number of members equal to that of the High Contracting Parties. No two members of the Commission may be nationals of the same State.

2. The Commission shall sit in plenary session. It may, however, set up chambers, each composed of at least seven members. The chambers may examine petitions submitted under Article 25 of this Convention which can be dealt with on the basis of established case-law or which raise no serious question affecting the interpretation or application of the Convention. Subject to this restriction and to the provisions of paragraph 5 of this article, the chambers shall exercise all the powers conferred on the Commission by the Convention.

The member of the Commission elected in respect of a High Contracting Party against which a petition has been lodged shall have the right to sit on a chamber to which the petition has been referred.

3. The Commission may set up committees, each composed of at least three members, with the power, exercisable by a unanimous vote, to declare inadmissible or strike from its list of cases a petition submitted under Article 25, when such a decision can be taken without further examination.

4. A chamber or committee may at any time relinquish jurisdiction in favour of the plenary Commission which may also order the transfer to it of any petition referred to a chamber or committee.

5. Only the plenary Commission can exercise the following powers:

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No.8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

- a) badanie skarg wniesionych na podstawie artykułu 24;
- b) wnoszenie spraw do Trybunału zgodnie z artykułem 48 lit. a);
- c) ustalanie regulaminu wewnętrznego zgodnie z artykułem 36.

Artykuł 21²⁾

1. Członkowie Komisji są wybierani przez Komitet Ministrów bezwzględną większością głosów z listy sporządzonej przez Biuro Zgromadzenia Konsultacyjnego³⁾; każda z grup przedstawicieli Wysokich Układających się Stron w Zgromadzeniu Konsultacyjnym przedstawia trzech kandydatów, z których co najmniej dwóch musi być obywatelami Państwa, które ta grupa reprezentuje.

2. Jeśli jest to możliwe, tę samą procedurę stosuje się odpowiednio dla uzupełnienia składu Komisji w przypadku, gdy następne Państwa staną się Stronami niniejszej konwencji oraz w celu obsadzenia miejsc wakujących.

3. Kandydaci powinni posiadać najwyższe kwalifikacje moralne i spełniać warunki wymagane do sprawowania wysokiego urzędu sędziowskiego albo być osobami o uznanych kompetencjach w zakresie prawa wewnętrznego lub międzynarodowego.

Artykuł 22⁴⁾

1. Członkowie Komisji są wybierani na okres sześciu lat. Mogą oni być wybierani ponownie. Jednakże kadencja siedmiu członków wybranych w pierwszych wyborach wygasa z upływem trzech lat.

2. Członkowie, których kadencja ma upłynąć z końcem początkowego okresu trzech lat, są wyznaczani przez Sekretarza Generalnego Rady Europy w drodze losowania po zakończeniu pierwszych wyborów.

3. Celem zapewnienia, na ile jest to możliwe, odnowienia połowy składu Komisji co trzy lata Komitet Ministrów może przed rozpoczęciem procedury każdego kolejnych wyborów postanowić, że kadencja lub kadencje członków, którzy mają zostać wybrani, będzie inna niż sześcioletnia, ale nie dłuższa niż dziewięć lat i nie krótsza niż trzy lata.

4. W przypadkach gdy chodzi o więcej niż jeden mandat, a Komitet Ministrów zastosuje ustęp poprzedni, przydział mandatów zostanie dokonany w drodze losowania przez Sekretarza Generalnego Rady Europy bezpośrednio po zakończeniu wyborów.

5. Członek Komisji wybrany na miejsce członka, którego kadencja jeszcze nie upłynęła, sprawuje swój urząd przez okres pozostający do zakończenia kadencji poprzednika.

6. Członkowie Komisji sprawują swój urząd do czasu ich zastąpienia. Po zastąpieniu sprawują nadal swój urząd w odniesieniu do spraw, które zaczęli rozpatrywać.

- a) the examination of applications submitted under Article 24;
- b) the bringing of a case before the Court in accordance with Article 48.a;
- c) the drawing up of rules of procedure in accordance with Article 36.

Article 21¹⁾

1. The members of the Commission shall be elected by the Committee of Ministers by an absolute majority of votes, from a list of names drawn up by the Bureau of the Consultative Assembly; each group of the representatives of the High Contracting Parties in the Consultative Assembly shall put forward three candidates, of whom two at least shall be its nationals.

2. As far as applicable, the same procedure shall be followed to complete the Commission in the event of other States subsequently becoming Parties to this Convention, and in filling casual vacancies.

3. The candidates shall be of high moral character and must either possess the qualifications required for appointment to high judicial office or be persons of recognised competence in national or international law.

Article 22¹⁾

1. The members of the Commission shall be elected for a period of six years. They may be re-elected. However, of the members elected at the first election, the terms of seven members shall expire at the end of three years.

2. The members whose terms are to expire at the end of the initial period of three years shall be chosen by lot by the Secretary General of the Council of Europe immediately after the first election has been completed.

3. In order to ensure that, as far as possible, one half of the membership of the Commission shall be renewed every three years, the Committee of Ministers may decide, before proceeding to any subsequent election, that the term or terms of office of one or more members to be elected shall be for a period other than six years but not more than nine and not less than three years.

4. In cases where more than one term of office is involved and the Committee of Ministers applies the preceding paragraph, the allocation of the terms of office shall be effected by the drawing of lots by the Secretary General, immediately after the election.

5. A member of the Commission elected to replace a member whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

6. The members of the Commission shall hold office until replaced. After having been replaced, they shall continue to deal with such cases as they already have under consideration.

²⁾ Tekst zmieniony zgodnie z artykułem 2 Protokołu nr 8 do konwencji. Pierwotny tekst obejmował jedynie dwa pierwsze ustępy tego artykułu.

³⁾ Od czerwca 1974 r. Zgromadzenie Konsultacyjne zwyczajowo używa nazwy „Zgromadzenie Parlamentarne”.

⁴⁾ Treść zgodna z artykułem 1 Protokołu nr 5 do konwencji. Dodane zostały ustępy 3 i 4.

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

²⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 5 (ETS No. 55) which entered into force on 20 December 1971.

Artykuł 23⁵⁾

Członkowie Komisji zasiadają w niej we własnym imieniu. W okresie sprawowania urzędu nie mogą oni pełnić żadnej funkcji, która nie daje się pogodzić z niezawisłością i bezstronnością członka Komisji oraz wymogami tego urzędu.

Artykuł 24

Każda z Wysokich Układających się Stron może wnieść skargę do Komisji za pośrednictwem Sekretarza Generalnego Rady Europy, jeśli uważa, że inna Wysoka Układająca się Strona naruszyła postanowienia niniejszej konwencji.

Artykuł 25

1. Komisja może przyjmować skargi skierowane do Sekretarza Generalnego Rady Europy przez każdą osobę, organizację pozarządową lub grupę jednostek, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia przez jedną z Wysokich Układających się Stron praw zawartych w niniejszej konwencji, jeśli Wysoka Układająca się Strona, przeciwko której skarga jest skierowana, oświadczyła, że uznaje kompetencje Komisji w tym zakresie. Wysokie Układające się Strony, które złożyły taką deklarację, zobowiązują się nie przeszkadzać w żaden sposób skutecznemu wykonywaniu tego prawa.

2. Powyższe deklaracje mogą być składane na czas określony.

3. Deklarację składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, który ich kopie przesyła Wysokim Układającym się Stronom i zarządza ich publikację.

4. Komisja uzyska kompetencję przewidzianą w niniejszym artykule dopiero wówczas, gdy co najmniej sześć Wysokich Układających się Stron złoży deklarację zgodnie z ustępami poprzedzającymi.

Artykuł 26

Komisja może rozpatrywać sprawę dopiero po wykorzystaniu wszystkich środków odwoławczych, przewidzianych prawem wewnętrznym, zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami prawa międzynarodowego, jeśli sprawa została wniesiona w ciągu sześciu miesięcy od daty podjęcia ostatecznej decyzji.

Artykuł 27

1. Komisja nie rozpatruje żadnej skargi wniesionej w trybie artykułu 25, która:

- a) jest anonimowa lub
- b) jest co do istoty identyczna ze sprawą rozpatrzoną już przez Komisję lub ze sprawą, która została poddana innej międzynarodowej procedurze dochodzenia lub rozstrzygnięcia, i jeśli skarga nie zawiera nowych, istotnych informacji.

2. Komisja uważa za niedopuszczalną każdą skargę wniesioną w trybie artykułu 25, jeśli uzna, że skarga nie daje się pogodzić z postanowieniami niniejszej konwencji, jest w sposób oczywisty niezasadniona lub stanowi nadużycie prawa do skargi.

Article 23¹⁾

The members of the Commission shall sit on the Commission in their individual capacity. During their term of office they shall not hold any position which is incompatible with their independence and impartiality as members of the Commission or the demands of this office.

Article 24

Any High Contracting Party may refer to the Commission, through the Secretary General of the Council of Europe, any alleged breach of the provisions of the Convention by another High Contracting Party.

Article 25

1. The Commission may receive petitions addressed to the Secretary General of the Council of Europe from any person, non-governmental organisation or group of individuals claiming to be the victim of a violation by one of the High Contracting Parties of the rights set forth in this Convention, provided that the High Contracting Party against which the complaint has been lodged has declared that it recognises the competence of the Commission to receive such petitions. Those of the High Contracting Parties who have made such a declaration undertake not to hinder in any way the effective exercise of this right.

2. Such declarations may be made for a specific period.

3. The declarations shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe who shall transmit copies thereof to the High Contracting Parties and publish them.

4. The Commission shall only exercise the powers provided for in this article when at least six High Contracting Parties are bound by declarations made in accordance with the preceding paragraphs.

Article 26

The Commission may only deal with the matter after all domestic remedies have been exhausted, according to the generally recognised rules of international law, and within a period of six months from the date on which the final decision was taken.

Article 27

1. The Commission shall not deal with any petition submitted under Article 25 which:

- a) is anonymous, or
- b) is substantially the same as a matter which has already been examined by the Commission or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement and if it contains no relevant new information.

2. The Commission shall consider inadmissible any petition submitted under Article 25 which it considers incompatible with the provisions of the present Convention, manifestly ill-founded, or an abuse of the right of petition.

⁵⁾ Tekst zgodny z artykułem 3 Protokołu nr 8 do konwencji. Pierwotny tekst obejmował jedynie pierwsze zdanie tego artykułu.

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

3. Komisja odrzuca każdą skargę, którą uzna za niedopuszczalną w myśl artykułu 26.

Artykuł 28⁶⁾

1. W przypadku przyjęcia przez Komisję wniesionej do niej skargi:

- a) w celu ustalenia faktów rozpatruje ona skargę z udziałem przedstawicieli stron i, jeżeli zachodzi potrzeba, podejmuje dochodzenie, a zainteresowane Państwa udzielają dla jego skutecznego przeprowadzenia wszelkich niezbędnych ułatwień, po wymianie opinii z Komisją;
- b) pozostaje ona zarazem do dyspozycji zainteresowanych stron celem polubownego załatwienia sprawy na zasadach poszanowania praw człowieka w rozumieniu niniejszej konwencji.

2. Jeżeli Komisja zdoła doprowadzić do polubownego załatwienia sprawy, sporządza sprawozdanie, które jest przesyłane zainteresowanym Państwom, Komitetowi Ministrów oraz Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy w celu opublikowania. Sprawozdanie to ogranicza się do krótkiego przedstawienia faktów i przyjętego rozwiązania.

Artykuł 29⁷⁾

Nawet po przyjęciu skargi opartej na artykule 25 Komisja może większością dwóch trzecich ogólnej liczby członków zdecydować o jej odrzuceniu, jeśli w trakcie postępowania stwierdzi, że zachodzi jedna z przyczyn niedopuszczalności określonych w artykule 27. W takim przypadku strony informowane są o decyzji Komisji.

Artykuł 30⁸⁾

1. Komisja może w każdej fazie postępowania zdecydować o skreśleniu skargi z listy spraw, jeżeli okoliczności prowadzą do wniosku, że:

- a) wnoszący nie podtrzymuje swej skargi lub
- b) spór został już rozstrzygnięty, lub
- c) z jakiegokolwiek innej przyczyny ustalonej przez Komisję nie jest uzasadnione dalsze rozpatrywanie skargi.

Jednakże Komisja kontynuuje rozpatrywanie skargi, jeśli wymaga tego poszanowanie praw człowieka w rozumieniu niniejszej konwencji.

⁶⁾ Tekst zgodny z artykułem 4 Protokołu nr 8 do konwencji. Pierwotny tekst obejmował jedynie obecny ustęp pierwszy artykułu 28, który uległ drobnym zmianom redakcyjnym.

⁷⁾ 1. Tekst zgodny z artykułem 1 Protokołu nr 3 do konwencji. Pierwotne brzmienie artykułu 29 konwencji:

- „1. Komisja wykonuje swoje funkcje określone w artykule 28 przy pomocy Podkomisji składającej się z siedmiu członków Komisji.
2. Każda z zainteresowanych Stron może powołać wybraną przez siebie osobę na członka tej Podkomisji.
3. Pozostali członkowie są wybierani przez losowanie, zgodnie z ustaleniami zawartymi w Zasadach proceduralnych Komisji”.

2. Zgodnie z artykułem 5 Protokołu nr 8 do konwencji w pierwszym ustępie artykułu 29 zwrot „większością dwóch trzecich członków” zastąpił określenie „jednomyślnie”.

⁸⁾ Artykuł 30 został dodany zgodnie z artykułem 6 Protokołu nr 8 do konwencji.

3. The Commission shall reject any petition referred to it which it considers inadmissible under Article 26.

Article 28¹⁾

1. In the event of the Commission accepting a petition referred to it:

- a) it shall, with a view to ascertaining the facts, undertake together with the representatives of the parties an examination of the petition and, if need be, an investigation, for the effective conduct of which the States concerned shall furnish all necessary facilities, after an exchange of views with the Commission;
- b) it shall at the same time place itself at the disposal of the parties concerned with a view to securing a friendly settlement of the matter on the basis of respect for human rights as defined in this Convention.

2. If the Commission succeeds in effecting a friendly settlement, it shall draw up a report which shall be sent to the States concerned, to the Committee of Ministers and to the Secretary General of the Council of Europe for publication. This report shall be confined to a brief statement of the facts and of the solution reached.

Article 29¹⁻²⁾

After it has accepted a petition submitted under Article 25, the Commission may nevertheless decide by a majority of two-thirds of its members to reject the petition if, in the course of its examination, it finds that the existence of one of the grounds for non-acceptance provided for in Article 27 has been established. In such a case, the decision shall be communicated to the parties.

Article 30¹⁾

1. The Commission may at any stage of the proceedings decide to strike a petition out of its list of cases where the circumstances lead to the conclusion that:

- a) the applicant does not intend to pursue his petition, or
- b) the matter has been resolved, or
- c) for any other reason established by the Commission, it is no longer justified to continue the examination of the petition.

However, the Commission shall continue the examination of a petition if respect for human rights as defined in this Convention so requires.

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

²⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 3 (ETS No. 45) which entered into force on 21 September 1970.

2. Jeżeli Komisja zdecyduje o skreśleniu z listy spraw skargi uprzednio przyjętej, sporządza sprawozdanie zawierające ustalenie faktów oraz decyzje skreślenia sprawy, wraz z uzasadnieniem. Sprawozdanie zostaje przekazane stronom oraz Komitetowi Ministrów do wiadomości. Komisja może je opublikować.

3. Komisja może podjąć decyzję o ponownym wpisaniu skargi na listę spraw, jeśli uzna, że okoliczności uzasadniają takie postępowanie.

Artykuł 31⁹⁾

1. Jeżeli rozpatrywanie skargi nie zostało zakończone zgodnie z artykułem 28 (ustęp 2), 29 lub 30, Komisja sporządza sprawozdanie o faktach i przedstawia swoją opinię o tym, czy stwierdzone fakty stanowią naruszenie przez zainteresowane Państwo jego zobowiązań wynikających z konwencji. Opinie poszczególnych członków Komisji w tym przedmiocie mogą być wyrażone w sprawozdaniu.

2. Sprawozdanie jest przekazywane Komitetowi Ministrów. Przekazuje się je także zainteresowanemu Państwu, które nie mają prawa jego publikacji.

3. Przekazując sprawozdanie Komitetowi Ministrów, Komisja może formułować propozycje, jakie uzna za stosowne.

Artykuł 32

1. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od daty przekazania sprawozdania Komitetowi Ministrów sprawa nie zostanie skierowana do Trybunału zgodnie z artykułem 48 niniejszej konwencji, Komitet Ministrów podejmuje decyzję większością dwóch trzecich głosów członków uprawnionych do zasiadania w Komitecie, czy miało miejsce naruszenie konwencji.

2. W przypadku odpowiedzi pozytywnej Komitet Ministrów określi termin, w którym zainteresowana Układająca się Strona powinna podjąć środki, jakie pociąga za sobą ta decyzja.

3. Jeżeli w przewidzianym terminie zainteresowana Wysoka Układająca się Strona nie podejmie zadowalających środków, Komitet Ministrów zdecyduje określoną w ustępie 1 większością głosów sposób realizacji pierwotnej decyzji oraz ogłosi sprawozdanie.

4. Wysokie Układające się Strony zobowiązują się uznać za wiążące wszelkie decyzje, jakie Komitet Ministrów może podjąć na podstawie ustępów poprzedzających.

Artykuł 33

Komisja obraduje przy drzwiach zamkniętych.

Artykuł 34¹⁰⁾

Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 20 ustęp 3 i artykułu 29, Komisja podejmuje decyzje większością głosów członków obecnych i głosujących.

⁹⁾ Tekst zgodny z artykułem 2 Protokołu nr 3 do konwencji. Dokonane na podstawie artykułu 7 Protokołu nr 8 do konwencji zmiany w treści ustępu pierwszego artykułu 31 doprowadziły do jego zgodności z pozostałymi przepisami konwencji.

¹⁰⁾ Tekst zgodny z artykułem 3 Protokołu nr 3 oraz artykułem 8 Protokołu nr 8 do konwencji. Pierwotne brzmienie artykułu 34 konwencji: „Komisja podejmuje decyzje większością obecnych i głosujących członków; Podkomisja podejmuje decyzje większością jej członków”.

2. If the Commission decides to strike a petition out of its list after having accepted it, it shall draw up a report which shall contain a statement of the facts and the decision striking out the petition together with the reasons therefor. The report shall be transmitted to the parties, as well as to the Committee of Ministers for information. The Commission may publish it.

3. The Commission may decide to restore a petition to its list of cases if it considers that the circumstances justify such a course.

Article 31¹⁾

1. If the examination of a petition has not been completed in accordance with Article 28 (paragraph 2), 29 or 30, the Commission shall draw up a report on the facts and state its opinion as to whether the facts found disclose a breach by the State concerned of its obligations under the Convention. The individual opinions of members of the Commission on this point may be stated in the report.

2. The report shall be transmitted to the Committee of Ministers. It shall also be transmitted to the States concerned, who shall not be at liberty to publish it.

3. In transmitting the report to the Committee of Ministers the Commission may make such proposals as it thinks fit.

Article 32

1. If the question is not referred to the Court in accordance with Article 48 of this Convention within a period of three months from the date of the transmission of the report to the Committee of Ministers, the Committee of Ministers shall decide by a majority of two-thirds of the members entitled to sit on the Committee whether there has been a violation of the Convention.

2. In the affirmative case the Committee of Ministers shall prescribe a period during which the High Contracting Party concerned must take the measures required by the decision of the Committee of Ministers.

3. If the High Contracting Party concerned has not taken satisfactory measures within the prescribed period, the Committee of Ministers shall decide by the majority provided for in paragraph 1 above what effect shall be given to its original decision and shall publish the report.

4. The High Contracting Parties undertake to regard as binding on them any decision which the Committee of Ministers may take in application of the preceding paragraphs.

Article 33

The Commission shall meet in camera.

Article 34²⁾

Subject to the provisions of Articles 20 (paragraph 3) and 29, the Commission shall take its decisions by a majority of the members present and voting.

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

²⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 3 (ETS No. 45) which entered into force on 21 September 1970 and of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

Artykuł 35

Komisja zbiera się, gdy wymagają tego okoliczności. Posiedzenia Komisji zwołuje Sekretarz Generalny Rady Europy.

Artykuł 36

Komisja uchwała własny regulamin.

Artykuł 37

Sekretariat Komisji organizuje Sekretarz Generalny Rady Europy.

ROZDZIAŁ IV**Artykuł 38**

Europejski Trybunał Praw Człowieka składa się z sędziów, których liczba jest równa liczbie Państw-Członków Rady Europy. W składzie Trybunału nie może być więcej niż jeden obywatel tego samego państwa.

Artykuł 39

1. Członków Trybunału wybiera większością głosów Zgromadzenie Konsultacyjne z listy osób przedstawionych przez Państwa-Członków Rady Europy; każde Państwo-Członek przedstawia trzech kandydatów, z których co najmniej dwóch musi być jego obywatelami.

2. Taką samą procedurę stosuje się, jeśli jest to możliwe, odpowiednio w celu uzupełnienia składu Trybunału w przypadku przystąpienia nowych Państw-Członków do Rady Europy oraz przy obsadzaniu wakujących miejsc.

3. Kandydaci powinni być ludźmi o najwyższym poziomie moralnym i muszą albo posiadać kwalifikacje do sprawowania wysokiego urzędu sędziowskiego, albo być prawnikami o uznanej kompetencji.

Artykuł 40¹⁾

1. Członkowie Trybunału są wybierani na okres pięciu lat. Mogą oni być wybierani ponownie. Jednak kadencja czterech członków wybranych w pierwszych wyborach upływa po trzech latach, natomiast następnych czterech — po sześciu latach.

2. Członkowie, których kadencja ma upłynąć z końcem początkowego okresu trzech lub sześciu lat, są wyznaczeni w drodze losowania przez Sekretarza Generalnego Rady Europy bezpośrednio po zakończeniu pierwszych wyborów.

3. Aby zapewnić, jeśli to możliwe, odnowienie jednej trzeciej składu Trybunału co trzy lata, Zgromadzenie Konsultacyjne może przed rozpoczęciem procedury każdego kolejnych wyborów postanowić, że kadencja lub kadencje jednego lub większej liczby członków, którzy mają zostać wybrani, będzie inna niż pięcioletnia, jednak nie dłuższa niż dwanaście lat i nie krótsza niż sześć lat.

¹⁾ Zgodnie z artykułem 3 Protokołu nr 5 do konwencji do pierwotnego tekstu dodane zostały ustępy 3 i 4, a zgodnie z artykułem 3 Protokołu nr 8 dodany został ustęp 7.

Article 35

The Commission shall meet as the circumstances require. The meetings shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe.

Article 36

The Commission shall draw up its own rules of procedure.

Article 37

The secretariat of the Commission shall be provided by the Secretary General of the Council of Europe.

SECTION IV**Article 38**

The European Court of Human Rights shall consist of a number of judges equal to that of the members of the Council of Europe. No two judges may be nationals of the same State.

Article 39

1. The members of the Court shall be elected by the Consultative Assembly by a majority of the votes cast from a list of persons nominated by the members of the Council of Europe; each member shall nominate three candidates, of whom two at least shall be its nationals.

2. As far as applicable, the same procedure shall be followed to complete the Court in the event of the admission of new members of the Council of Europe, and in filling casual vacancies.

3. The candidates shall be of high moral character and must either possess the qualifications required for appointment to high judicial office or be jurisconsults of recognised competence.

Article 40¹⁾

1. The members of the Court shall be elected for a period of nine years. They may be re-elected. However, of the members elected at the first election the terms of four members shall expire at the end of three years, and the terms of four more members shall expire at the end of six years.

2. The members whose terms are to expire at the end of the initial periods of three and six years shall be chosen by lot by the Secretary General immediately after the first election has been completed.

3. In order to ensure that, as far as possible, one third of the membership of the Court shall be renewed every three years, the Consultative Assembly may decide, before proceeding to any subsequent election, that the term or terms of office of one or more members to be elected shall be for a period other than nine years but not more than twelve and not less than six years.

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 5 (ETS No. 55) which entered into force on 20 December 1971 and of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

4. W przypadkach gdy chodzi o więcej niż jeden mandat, a Zgromadzenie Konsultacyjne zastosuje poprzedni ustęp, przydział mandatów zostanie dokonany w drodze losowania przez Sekretarza Generalnego Rady Europy bezpośrednio po zakończeniu wyborów.

5. Członek Trybunału wybrany na miejsce członka, którego kadencja jeszcze nie upłynęła, sprawuje swój urząd przez okres pozostający do zakończenia kadencji poprzednika.

6. Członkowie Trybunału sprawują swój urząd do czasu ich zastąpienia. Po zastąpieniu sprawują nadal swój urząd w odniesieniu do spraw, które zaczęli rozpatrywać.

7. Członkowie Trybunału zasiadają w nim we własnym imieniu. W okresie sprawowania urzędu nie mogą oni pełnić żadnej funkcji, która nie daje się pogodzić z niezawisłością i bezstronnością członka Trybunału oraz wymaganiami tego urzędu.

Artykuł 41¹²⁾

Trybunał wybiera swojego Przewodniczącego i jednego lub dwóch wiceprzewodniczących na okres trzech lat. Mogą oni być wybrani ponownie.

Artykuł 42

Członkowie Trybunału otrzymują za każdy dzień sprawowania urzędu wynagrodzenie, którego wysokość określa Komitet Ministrów.

Artykuł 43¹³⁾

W celu rozpatrzenia każdej wniesionej sprawy Trybunał tworzy izbę złożoną z dziewięciu sędziów. Z urzędu zasiada w niej sędzia będący obywatelem zainteresowanego państwa lub, w przypadku braku takiego sędziego, inna osoba wybrana przez zainteresowane państwo do pełnienia funkcji sędziego. Pozostałych sędziów wyznacza przed rozpoczęciem rozpoznania sprawy przewodniczący w drodze losowania.

Artykuł 44

Prawo wniesienia sprawy do Trybunału mają wyłącznie Wysokie Układające się Strony oraz Komisja.

Artykuł 45

Trybunał jest właściwy do rozpoznania wszystkich spraw, dotyczących interpretacji i stosowania niniejszej konwencji, które przedstawiają mu Wysokie Układające się Strony lub Komisja na podstawie artykułu 48.

Artykuł 46

1. Każda z Wysokich Układających się Stron może w każdym czasie oświadczyć, że uznaje za obowiązkową *ipso facto* i bez konieczności zawierania specjalnego porozumienia właściwość Trybunału we wszystkich sprawach dotyczących interpretacji i stosowania niniejszej konwencji.

4. In cases where more than one term of office is involved and the Consultative Assembly applies the preceding paragraph, the allocation of the terms of office shall be effected by the drawing of lots by the Secretary General, immediately after the election.

5. A member of the Court elected to replace a member whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

6. The members of the Court shall hold office until replaced. After having been replaced, they shall continue to deal with such cases as they already have under consideration.

7. The members of the Court shall sit on the Court in their individual capacity. During their term of office they shall not hold any position which is incompatible with their independence and impartiality as members of the Court or the demands of this office.

Article 41¹⁾

The Court shall elect its President and one or two Vice-Presidents for a period of three years. They may be re-elected.

Article 42

The members of the Court shall receive for each day of duty a compensation to be determined by the Committee of Ministers.

Article 43¹⁾

For the consideration of each case brought before it the Court shall consist of a chamber composed of nine judges. There shall sit as an *ex-officio* member of the chamber the judge who is a national of any State Party concerned, or, if there is none, a person of its choice who shall sit in the capacity of judge; the names of the other judges shall be chosen by lot by the President before the opening of the case.

Article 44

Only the High Contracting Parties and the Commission shall have the right to bring a case before the Court.

Article 45

The jurisdiction of the Court shall extend to all cases concerning the interpretation and application of the present Convention which the High Contracting Parties or the Commission shall refer to it in accordance with Article 48.

Article 46

1. Any of the High Contracting Parties may at any time declare that it recognises as compulsory *ipso facto* and without special agreement the jurisdiction of the Court in all matters concerning the interpretation and application of the present Convention.

¹²⁾ Zgodnie z artykułem 10 Protokołu nr 8 do konwencji możliwy jest wybór także drugiego wiceprzewodniczącego.

¹³⁾ Zgodnie z artykułem 11 Protokołu nr 8 do konwencji liczba sędziów powiększona została z siedmiu do dziewięciu.

¹⁾ Text amended according to the provisions of Protocol No. 8 (ETS No. 118) which entered into force on 1 January 1990.

2. Takie deklaracje mogą być składane bezwarunkowo lub pod warunkiem wzajemności ze strony poszczególnych lub tylko niektórych Wysokich Układających się Stron lub na czas określony.

3. Deklaracje składane są Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, który przekazuje ich kopie Wysokim Układającym się Stronom.

Artykuł 47

Trybunał może przyjąć sprawę do rozpatrzenia tylko wówczas, gdy Komisja stwierdziła niepowodzenie próby polubownego jej załatwienia, oraz w ciągu trzymiesięcznego terminu przewidzianego w artykule 32.

Artykuł 48

Pod warunkiem że zainteresowana Wysoka Układająca się Strona, jeśli jest tylko jedna, lub zainteresowane Wysokie Układające się Strony, jeśli jest ich więcej, podlegają obowiązkowej jurysdykcji Trybunału, a w przypadku gdy jej nie podlegają, za zgodą zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony, jeśli jest tylko jedna, bądź zainteresowanych Wysokich Układających się Stron, jeśli jest ich więcej, sprawy do Trybunału mogą wnosić:

- a) Komisja;
- b) Wysoka Układająca się Strona, której obywatelstwo posiada ofiara ewentualnego naruszenia praw;
- c) Wysoka Układająca się Strona, która wniosła sprawę do Komisji;
- d) Wysoka Układająca się Strona, przeciwko której skarga jest skierowana.

Artykuł 49

Spór dotyczący kompetencji Trybunału rozstrzyga sam Trybunał.

Artykuł 50

Jeżeli Trybunał stwierdził, że decyzja lub środek zastosowany przez władzę sądową lub inną władzę Wysokiej Układającej się Strony jest częściowo lub całkowicie sprzeczny z zobowiązaniami wynikającymi z niniejszej konwencji, oraz jeśli prawo wewnętrzne tej Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tej decyzji lub zastosowanego środka, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, odpowiednie zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.

Artykuł 51

1. Wyrok Trybunału zawiera uzasadnienie.
2. Jeżeli wyrok w całości lub w części nie wyraża jednomyślnej opinii sędziów, każdy sędzia jest uprawniony do załączenia opinii odrębnej.

Artykuł 52

Wyrok Trybunału jest ostateczny.

Artykuł 53

Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do przestrzegania decyzji Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami.

2. The declarations referred to above may be made unconditionally or on condition of reciprocity on the part of several or certain other High Contracting Parties or for a specified period.

3. These declarations shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe who shall transmit copies thereof to the High Contracting Parties.

Article 47

The Court may only deal with a case after the Commission has acknowledged the failure of efforts for a friendly settlement and within the period of three months provided for in Article 32.

Article 48

The following may bring a case before the Court, provided that the High Contracting Party concerned, if there is only one, or the High Contracting Parties concerned, if there is more than one, are subject to the compulsory jurisdiction of the Court or, failing that, with the consent of the High Contracting Party concerned, if there is only one, or of the High Contracting Parties concerned if there is more than one:

- a) the Commission;
- b) a High Contracting Party whose national is alleged to be a victim;
- c) a High Contracting Party which referred the case to the Commission;
- d) a High Contracting Party against which the complaint has been lodged.

Article 49

In the event of dispute as to whether the Court has jurisdiction, the matter shall be settled by the decision of the Court.

Article 50

If the Court finds that a decision or a measure taken by a legal authority or any other authority of a High Contracting Party is completely or partially in conflict with the obligations arising from the present Convention, and if the internal law of the said Party allows only partial reparation to be made for the consequences of this decision or measure, the decision of the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party.

Article 51

1. Reasons shall be given for the judgment of the Court.
2. If the judgment does not represent in whole or in part the unanimous opinion of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.

Article 52

The judgment of the Court shall be final.

Article 53

The High Contracting Parties undertake to abide by the decision of the Court in any case to which they are parties.

Artykuł 54

Wyrok Trybunału przekazuje się Komitetowi Ministrów, który czuwa nad jego wykonaniem.

Artykuł 55

Trybunał sam uchwała własny regulamin i określa swoją procedurę.

Artykuł 56

1. Pierwsze wybory członków Trybunału odbędą się po złożeniu deklaracji przewidzianych w artykule 46 przez osiem Wysokich Układających się Stron.

2. Żadna sprawa nie może zostać wniesiona do Trybunału przed tymi wyborami.

ROZDZIAŁ V**Artykuł 57**

Na żądanie Sekretarza Generalnego Rady Europy każda Wysoka Układająca się Strona złoży wyjaśnienie w sprawie sposobu, w jaki jej prawo wewnętrzne zapewnia skuteczne stosowanie wszystkich postanowień niniejszej konwencji.

Artykuł 58

Koszty działalności Komisji i Trybunału ponosi Rada Europy.

Artykuł 59

Członkowie Komisji i Trybunału są uprawnieni w czasie pełnienia swoich funkcji do korzystania z przywilejów i immunitetów przewidzianych w artykule 40 Statutu Rady Europy i w porozumieniach zawartych na jego podstawie.

Artykuł 60

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie będzie interpretowane jako ograniczające lub wyłączające jakiegokolwiek prawa człowieka lub podstawowe wolności, które mogą być zagwarantowane przez ustawę każdej Wysokiej Układającej się Strony lub jakąkolwiek inną umowę, której państwo to jest Stroną.

Artykuł 61

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie narusza uprawnień przyznanych Komitetowi Ministrów na podstawie Statutu Rady Europy.

Artykuł 62

Wysokie Układające się Strony zgadzają się, że, wyjąwszy porozumienia szczególne, nie będą wykorzystywały obowiązujących między nimi traktatów, konwencji lub deklaracji dla skierowania, w drodze skargi, sporu powstałego w związku z interpretacją lub stosowaniem niniejszej konwencji do rozpatrzenia w ramach innych sposobów rozstrzygania sporów niż przewidziane w niniejszej konwencji.

Article 54

The judgment of the Court shall be transmitted to the Committee of Ministers which shall supervise its execution.

Article 55

The Court shall draw up its own rules and shall determine its own procedure.

Article 56

1. The first election of the members of the Court shall take place after the declarations by the High Contracting Parties mentioned in Article 46 have reached a total of eight.

2. No case can be brought before the Court before this election.

SECTION V**Article 57**

On receipt of a request from the Secretary General of the Council of Europe any High Contracting Party shall furnish an explanation of the manner in which its internal law ensures the effective implementation of any of the provisions of the Convention.

Article 58

The expenses of the Commission and the Court shall be borne by the Council of Europe.

Article 59

The members of the Commission and of the Court shall be entitled, during the discharge of their functions, to the privileges and immunities provided for in Article 40 of the Statute of the Council of Europe and in the agreements made thereunder.

Article 60

Nothing in this Convention shall be construed as limiting or derogating from any of the human rights and fundamental freedoms which may be ensured under the laws of any High Contracting Party or under any other agreement to which it is a Party.

Article 61

Nothing in this Convention shall prejudice the powers conferred on the Committee of Ministers by the Statute of the Council of Europe.

Article 62

The High Contracting Parties agree that, except by special agreement, they will not avail themselves of treaties, conventions or declarations in force between them for the purpose of submitting, by way of petition, a dispute arising out of the interpretation or application of this Convention to a means of settlement other than those provided for in this Convention.

Artykuł 63

1. Każde Państwo może w chwili ratyfikacji lub w jakimkolwiek późniejszym czasie oświadczyć w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, że niniejsza konwencja obowiązywać będzie na wszystkich lub niektórych terytoriach, za których stosunki międzynarodowe Państwo to odpowiada.

2. Konwencja obowiązywać będzie na terytorium lub terytoriach wymienionych w notyfikacji, począwszy od trzydziestego dnia po otrzymaniu tej notyfikacji przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

3. Postanowienia niniejszej konwencji będą stosowane na tych terytoriach odpowiednio do miejscowych wymogów.

4. Każde Państwo, które złożyło deklarację na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu, może w każdym późniejszym czasie uznać w odniesieniu do jednego lub wielu terytoriów wymienionych w tej deklaracji kompetencję Komisji do przyjmowania skarg od jednostek, organizacji pozarządowych lub grup osób, zgodnie z artykułem 25 niniejszej konwencji.

Artykuł 64

1. Każde Państwo może, przy podpisaniu niniejszej Konwencji lub przy składaniu dokumentów ratyfikacyjnych, dokonać zastrzeżenia odnośnie do każdego z przepisów konwencji w takim zakresie, w jakim ustawa obowiązująca na jego terytorium jest z tym przepisem niezgodna. Na podstawie niniejszego artykułu niedopuszczalne są zastrzeżenia o charakterze ogólnym.

2. Każde zastrzeżenie złożone na podstawie niniejszego artykułu powinno zawierać krótkie przedstawienie treści ustawy, której dotyczy.

Artykuł 65

1. Wysoka Układająca się Strona może wypowiedzieć niniejszą konwencję nie wcześniej niż po upływie pięciu lat od daty, w której stała się jej stroną, i z zachowaniem sześciomiesięcznego okresu wypowiedzenia zawartego w notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, który poinformuje o tym inne Wysokie Układające się Strony.

2. Powyższe wypowiedzenie nie zwalnia zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony od zobowiązań wynikających z konwencji w odniesieniu do każdego działania, które mogą naruszać te zobowiązania byłoby podjęte przed upływem terminu, w którym wypowiedzenie stało się skuteczne.

3. Każda Wysoka Układająca się Strona, która przestaje być członkiem Rady Europy, przestaje być na tych samych warunkach stroną niniejszej konwencji.

4. Konwencja może być wypowiedziana zgodnie z przepisami poprzednich ustępów w odniesieniu do każdego terytorium, w stosunku do którego oświadczone o jej obowiązywaniu zgodnie z artykułem 63.

Artykuł 66

1. Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu dla Członków Rady Europy. Podlega ona ratyfikacji. Dokumenty ratyfikacyjne składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Article 63

1. Any State may at the time of its ratification or at any time thereafter declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that the present Convention shall extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible.

2. The Convention shall extend to the territory or territories named in the notification as from the thirtieth day after the receipt of this notification by the Secretary General of the Council of Europe.

3. The provisions of this Convention shall be applied in such territories with due regard, however, to local requirements.

4. Any State which has made a declaration in accordance with paragraph 1 of this article may at any time thereafter declare on behalf of one or more of the territories to which the declaration relates that it accepts the competence of the Commission to receive petitions from individuals, non-governmental organisations or groups of individuals in accordance with Article 25 of the present Convention.

Article 64

1. Any State may, when signing this Convention or when depositing its instrument of ratification, make a reservation in respect of any particular provision of the Convention to the extent that any law then in force in its territory is not in conformity with the provision. Reservations of a general character shall not be permitted under this article.

2. Any reservation made under this article shall contain a brief statement of the law concerned.

Article 65

1. A High Contracting Party may denounce the present Convention only after the expiry of five years from the date on which it became a Party to it and after six months' notice contained in a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, who shall inform the other High Contracting Parties.

2. Such a denunciation shall not have the effect of releasing the High Contracting Party concerned from its obligations under this Convention in respect of any act which, being capable of constituting a violation of such obligations, may have been performed by it before the date at which the denunciation became effective.

3. Any High Contracting Party which shall cease to be a member of the Council of Europe shall cease to be a Party to this Convention under the same conditions.

4. The Convention may be denounced in accordance with the provisions of the preceding paragraphs in respect of any territory to which it has been declared to extend under the terms of Article 63.

Article 66

1. This Convention shall be open to the signature of the members of the Council of Europe. It shall be ratified. Ratifications shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2. Niniejsza konwencja wejdzie w życie po złożeniu dziesięciu dokumentów ratyfikacyjnych.

3. W odniesieniu do każdego sygnatariusza, który dokona ratyfikacji w dalszej kolejności, konwencja wchodzi w życie z dniem złożenia dokumentów ratyfikacyjnych.

4. Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje Członkom Rady Europy wejście w życie konwencji, nazwy Wysokich Układających się Stron, które dokonały jej ratyfikacji, oraz fakt złożenia kolejnych dokumentów ratyfikacyjnych.

Sporządzono w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. w jednym egzemplarzu, w językach angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne; oryginał zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny przekaze uwierzytelnione odpisy każdemu z sygnatariuszy.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 15 grudnia 1992 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

2. The present Convention shall come into force after the deposit of ten instruments of ratification.

3. As regards any signatory ratifying subsequently, the Convention shall come into force at the date of the deposit of its instrument of ratification.

4. The Secretary General of the Council of Europe shall notify all the members of the Council of Europe of the entry into force of the Convention, the names of the High Contracting Parties who have ratified it, and the deposit of all instruments of ratification which may be effected subsequently.

Done at Rome this 4th day of November 1950, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General shall transmit certified copies to each of the signatories.

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*